

At: Gadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Safonau

Dyddiad: 31 Mawrth 2016

Rhif Union: 01824 706204

ebost: dcc_adminindenbighshire.gov.com.uk

Annwyl Aelod o'r Pwyllgor,

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR SAFONAU, DYDD GWENER, 8 EBRILL 2016** am **10.00** am yn **CONFERENCE ROOM 1B, COUNTY HALL, RUTHIN.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democraidaidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 CAIS I YMESTYN YR ODDEFEB I AELODAU CYNGOR TREF Y RHYL (Tudalennau 3 - 10)

Ystyried adroddiad gan y Dirprwy Swyddog Monitro (copi yn amgaaedig) i ymestyn yr oddefeb a roddwyd ar 6 Mawrth 2015, am 12 mis pellach.

4 GORCHYMYN AWDURDODAU LLEOLL (COD YMDDYGIAD **ENGHREIFFIOL) (CYMRU) (DIWYGIO) 2016** (Tudalennau 11 - 24)

Ystyried adroddiad gan y Swyddog Monitro (copi yn amgaaedig) ar y newidiadau arfaethedig i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol ar Gyfer Cymru.

AELODAETH

Aelodau Annibynnol:

Ian Trigger (Cadeirydd), Mrs Paula White, Julia Hughes ac Anne Mellor

Aelod Cyngor Tref/Cymuned:

Y Cynghorydd David E Jones

Cynghorwyr Sir:

Y Cynghorydd Barry Mellor

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth

Y Wasg a'r Llyfrgelloedd

Cynghorau Tref a Chymuned

Adroddiad I'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Ebrill 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams - Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Jones - Dirprwy Swyddog Monitro
Teitl:	Cais i ymestyn yr oddefeb i aelodau Cyngor Tref y Rhyl

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â chais a wnaed i'r Swyddog Monitro ar 23 Mawrth 2016, i gyfeirio cais i'r Pwyllgor Safonau i ymestyn yr oddefeb a roddwyd ar 6 Mawrth 2015 am 12 mis arall.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae Cyngor Tref y Rhyl, trwy eu clerc, wedi gofyn i'r Pwyllgor ailystyried yr oddefeb ac maent yn gofyn am estyniad.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn caniatáu goddefeb, yn unol â Rheoliad 2(a) a (d) Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 200, i'r cyngor llawn, gan gynnwys aelodau newydd y cyngor tref, yn seiliedig ar telerau a roddwyd yn wreiddiol.

4. Manylion yr adroddiad

Rhodddwyd yr oddefeb a ganiatawyd ar 6 Mawrth 2015 yn unol â'r amodau a nodir isod: -

- (i) mae'r oddefeb yn berthnasol i faterion a ystyrir gan Gyngor Tref y Rhyl o ran Pwyllgor y Rhyl yn ei Blodau (neu beth bynnag fydd yr enw newydd);*
- (ii) mae'n rhaid i'r Aelodau barhau i ddatgan cysylltiad personol yn y cyfarfodydd y caiff eitemau o'r fath eu trafod. Yna gallant siarad a phleidleisio i'r graddau y caniateir iddynt wneud hynny gan yr oddefeb;*
- (iii) bydd yr oddefeb yn berthnasol am 12 mis o ddyddiad y cyfarfod Pwyllgor Safonau hwn (6 Mawrth, 2015). Wedi hynny, bydd Clerc Cyngor Tref y Rhyl yn gwneud cais ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro am estyniad i'r oddefeb a gosod gweithgareddau Pwyllgor y Rhyl yn ei Blodau (neu beth bynnag fydd yr enw newydd arno);*
- (iv) ar ethol Aelod newydd, mae'n rhaid i Glerc Cyngor Tref y Rhyl roi gwybod i'r Swyddog Monitro yn ysgrifenedig er mwyn cymhwyso'r oddefeb i'r Aelod newydd.*

Hefyd, ers rhoi'r oddefeb wreiddiol, mae'r Cyngorwyr Stanley Frederick Walker, Jacquie McAlpine ac Anthony Thomas wedi cael eu hethol i'r cyngor a bydd angen iddynt gael eu cynnwys yn yr oddefeb.

Mae copi o'r adroddiad gwreiddiol i'r aelodau ar 6 Mawrth 2015 ynghlwm fel atodiad 1 er mwyn atgoffa aelodau o amgylchiadau'r cais gwreiddiol. Os yw'n bosibl, bydd cynrychiolydd o Gyngor Tref y Rhyl yn bresennol i ymateb i unrhyw ymholiadau a all fod gan y Pwyllgor.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r penderfyniad yn cael effaith ar y Blaenoriaethau Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw oblygiadau ar gyfer gwasanaethau eraill o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Pa ymgynghori a wnaed?

Nid oes unrhyw ymgynghoriadau wedi cael eu hystyried yn angenrheidiol.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dim angen.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau a nodwyd.

10. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001

Agenda Item 7

Report To: Standards Committee

Date of Meeting: 6th March 2015

Lead Member / Officer: Monitoring Officer

Report Author: Gary Williams, Monitoring Officer

Title: Application for dispensation by members of Rhyl Town Council

1. What is the report about?

1.1 The report is about an application from Rhyl Town Council for the grant of a dispensation for members of the Town Council.

2. What is the reason for making this report?

2.1 To allow the Committee to consider the application, determine whether or not to grant a dispensation, and, if the Committee is minded to grant the dispensation, the conditions to be attached to the dispensation.

3. What are the Recommendations?

3.1 That the Standards Committee consider the grant of dispensation to the Members of Rhyl Town Council as applied for in Appendix 1, pursuant to Regulation 2 (a), and (d) of the Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001. If the Committee are minded to grant a dispensation, then the terms of such dispensation shall be as follows:

3.1.1 The dispensation applies only to matters considered by Rhyl Town Council relating to the Rhyl In Bloom Committee.

3.1.2 The Members must still declare a personal interest at the meeting(s) at which such items are discussed. They may then speak and vote in so far as they are permitted to do so by this dispensation

4. Report details.

4.1 An application has been received from Rhyl Town Council for a dispensation for the elected members of the Town Council in respect of matters relating to the Rhyl In Bloom Committee. A copy of the letter making the application from the Town Clerk is attached as Appendix 1 to this report.

4.2 The Town Council appoints one of its elected members to serve on the Committee, however a majority of the members of the Town Council are also

involved in the work of the organisation either by being on the Committee in their personal capacity or as members of the organisation.

- 4.3 Paragraph 10(1) of the Members' Code of Conduct states that members of relevant authorities must in all matters consider whether they have a personal interest and whether the code of conduct requires them to disclose that interest. Paragraph 10(2) sets out a number of circumstances in which Members must regard themselves as having a personal interest in any business of the authority.
- 4.4 Paragraph 10(2)(viii) of the Code provides that a member has a personal interest in any business that relates to or is likely to affect any body to which they have been elected, appointed or nominated by their authority.
- 4.5 Paragraph 10(2)(ix) provides that a member has a personal interest in any business that relates to or is likely to affect any —
 - (aa) public authority or body exercising functions of a public nature;
 - (bb) company, industrial and provident society, charity, or body directed to charitable purposes;
 - (cc) body whose principal purposes include the influence of public opinion or policy;
 - (chch) trade union or professional association; or
 - (dd) private club, society or association operating within your authority's area, in which they have membership or hold a position of general control or management;
- 4.6 Paragraph 12(1) of the Code provides that a member who has a personal interest in any business of their authority will also have a prejudicial interest in that business if the interest is one which a member of the public with knowledge of the relevant facts would reasonably regard as so significant that it is likely to prejudice their judgement of the public interest.
- 4.7 Paragraph 14(1) of the Code provides that where a Member has a prejudicial interest in any business of the authority then they must, unless they have obtained a dispensation from the Standards Committee, withdraw from the room where a meeting considering the business is being held.
- 4.8 The Town Council has considerable involvement with the Committee, provides financial assistance to it and is likely to have greater involvement in the work of the Committee in the future for the reasons set out in the letter attached as Appendix 1.
- 4.9 Section 81(4) of the Local Government Act 2000 provides that "Any participation by a Member or co-opted Member of a relevant Authority in any business which is prohibited by the mandatory provisions is not a failure to comply with the Authority's code of conduct if the Member or co-opted Member has acted with a dispensation from the prohibition granted by the Authority's Standards Committee in accordance with the Regulations made under Sub-Section (5)".

4.10 Section 56 of the Local Government Act 2000 provides that the Standards Committee of the County Borough Council in Wales is to have the same functions in relation to the Community Councils within the County as it does in relation to the County Council and its Members. Accordingly, the Standards Committee has the power to grant dispensation to Members of Town, City and Community Councils within its area.

4.11 The relevant Regulations are the Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001. These Regulations set out the circumstances in which the Standards Committee may grant dispensation. The most relevant circumstances to this request are set out in the following paragraphs of the Regulations:

Paragraph 2(a) no fewer than half of the members of the relevant authority or of a committee of the authority (as the case may be) by which the business is to be considered has an interest which relates to that business

Paragraph 2(d) the nature of the member's interest is such that the member's participation in the business to which the interest relates would not damage public confidence in the conduct of the relevant authority's business;

4.12 The application is for the dispensation to apply to all members of Rhyl Town Council and to remain in place until the next ordinary election of councillors to the Town Council in 2017.

4.13 It is for the Standards Committee to decide whether or not to grant the dispensation applied for. If the Standards Committee is minded to grant the dispensation, it must also determine the period for which the dispensation is to apply. This may be for the period applied for or such other period as the Standards Committee may determine.

5. How does the decision contribute to the Corporate Priorities?

5.1 The decision has no impact on the Corporate Priorities

6. What will it cost and how will it affect other services?

6.1 The decision will have no direct cost impact and will not affect other services.

7. What are the main conclusions of the Equality Impact Assessment (EqIA) undertaken on the decision? The completed EqIA template should be attached as an appendix to the report.

7.1 There is no requirement for an equality impact assessment.

8. What consultations have been carried out with Scrutiny and others?

8.1 There have been no consultations with Scrutiny or others.

9. Chief Finance Officer Statement

9.1 There are no financial implications arising from the decision.

10. What risks are there and is there anything we can do to reduce them?

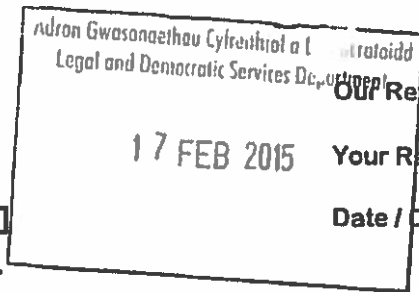
10.1 There are no risks to the County Council associated with this report.

11. Power to make the Decision

11.1 Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001

CYNGOR TREF Y
RHYL
TOWN COUNCIL

APPENDIX 1

Our Ref / Ein Cyf: C24/02/wil160215
Your Ref / Eich Cyf:
Date / Dyddiad: 16th February 2015

Town Mayor / Maer y Dref: Councillor / Cyngorydd D. Simmons

Town Clerk / Clerc y Dref: Mr Gareth Nickels

Mr Gary Williams
Monitoring Officer
Denbighshire County Council
County Hall
RUTHIN
Denbighshire
LL15 1YN

Dear Mr Williams

The Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001

In accordance with paragraph 14.1 of the Town Council's adopted Code of Conduct I have been instructed by the Rhyll Town Council to request that the Standards Committee grant dispensation to all Members of the Council to participate (debate and voting) on matters relating to the Rhyll in Bloom Committee (RIB).

From your files you will note that in 2004 I was able to obtain similar collective dispensation for the then Town Councillors in respect of a number of organisations.

As background the RIB Committee constitution is a community organisation established with the primary objectives of:

- Co-ordinate activities for Rhyll's entry in the Wales in Bloom Competition
- Manage submission of entry in Wales in Bloom competition
- Lobby support from statutory authorities, other groups and individuals in the town and create opportunities for community involvement

I understand that the RIB Committee are seeking to expand its role to operate throughout the year to ensure the attractiveness of the town.

As a consequence of the recent budget decisions by our authorities the Town Council is significantly increasing its budget in respect of grounds maintenance and particularly floral displays.

It is unknown at this stage exactly how this budget will be utilised however it is likely that RIB will be asked to participate in service delivery in some format.

CIVIC OFFICES,
WELLINGTON COMMUNITY CENTRE,
WELLINGTON ROAD, RHYL, DENBIGHSHIRE,
LL18 1LE.

SWYDDFEYDD DINESIG,
CANOLFAN GYMUNED WELLINGTON,
FFORDD WELLINGTON, Y RHYL, SIR DDINBYCH,
LL18 1LE.

TEL / FFÔN: (01745) 331 114
E-MAIL / E-BOST: enquiries@rhylltowncouncil.gov.uk
WEBSITE / GWENFAN: rhyll-wales.co.uk/en/living/town-council

Page 31

Correspondence is welcome in either Welsh or English
Mae croeso i chi gysylltu â'r Cyngor yn Gymraeg neu yn Saesneg

Tudalen 9

The Town Council has appointed Councillor S.H. Ratcliffe as its formal representative to the organisation, but a majority of other members are also involved in both a formal and ad hoc basis (i.e. holding offices of the organisation or general membership or assisting during competition times with planting litter picking etc).

As such Members are requesting that the Standards Committee grant dispensation to all Members of the Town Council to participate in debate and voting on matters relating to grounds maintenance issues.

The number of Town Council Members involved and the level of actual involvement at any specific time varies and to avoid having to make numerous on going requests for dispensation, I am requesting that all Members of the Town Council be granted the dispensation until the next normal elections (to include any Members subsequently elected/co-opted to the Council in the interim period).

The application is being made in accordance with Section 2(a) and (d) of "The Standards Committee (Grant of Dispensations)(Wales) Regulations 2001" i.e.

2. The standards committee of a relevant authority may grant dispensations under section 81(4) of the Act where —

(a)no fewer than half of the members of the relevant authority or of a committee of the authority (as the case may be) by which the business is to be considered has an interest which relates to that business;

(d)the nature of the member's interest is such that the member's participation in the business to which the interest relates would not damage public confidence in the conduct of the relevant authority's business;

Yours sincerely

Town Clerk

CIVIC OFFICES,
WELLINGTON COMMUNITY CENTRE,
WELLINGTON ROAD, RHYL, DENBIGHSHIRE,
LL18 1LE.

SWYDDFEYDD DINESIG,
CANOLFAN GYMUNED WELLINGTON,
FFORDD WELLINGTON, Y RHYL, SIR DDINBYCH,
LL18 1LE.

TEL / FFÔN: (01745) 331 114

E-MAIL / E-BOST: enquiries@rhylltowncouncil.gov.uk

WEBSITE / GWENFAN: rhyll-wales.co.uk/en/living

Page 32

Correspondence is welcome in either Welsh or English

Tudalen 10
Mae croeso i chi gysylltu â'r Cyngor yn Gymraeg neu yn Saesneg

Adroddiad i'r: Pwyllgor Safonau

Dyddiad y Cyfarfod: 8 Ebrill 2016

Aelod / Swyddog Arweiniol: Gary Williams, Swyddog Monitro

Awdur yr Adroddiad: Gary Williams, Swyddog Monitro

Teitl: Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â newidiadau arfaethedig i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol ar gyfer Cymru o ganlyniad i offeryn statudol a lofnodwyd yn ddiweddar gan y Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus, o'r enw Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Hysbysu'r aelodau o'r newidiadau arfaethedig i'r cod ymddygiad a ddaeth yn sgil y Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016, (y Gorchymyn).

3. Beth yw'r Argymhellion?

Mae'r Pwyllgor Safonau yn cymeradwyo'r newidiadau arfaethedig i'r Cod Ymddygiad i'w gymeradwyo gan y Cyngor yn y Cyfarfod Blynyddol ym mis Mai 2016 fel y nodir yn Atodiad 1.

4. Manylion yr Adroddiad.

4.1 Mae'r Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus wedi llofnodi'r Gorchymyn a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2016.

4.2 Effaith y Gorchymyn yw gwneud newidiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol sy'n gymwys i aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru. Mae aelodau'n ymwybodol ei bod yn orfodol i bob awdurdod lleol fabwysiadu Cod Ymarfer ar gyfer ei aelodau, sydd yn cynnwys holl ddarpariaethau'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol. Gall awdurdodau lleol fabwysiadu Cod Ymddygiad sy'n cynnwys darpariaethau ychwanegol i rai y Model, ar yr amod nad yw'r ychwanegiadau hynny yn tynnu oddi ar effaith darpariaethau'r Model.

4.3 Mae Cod Ymddygiad cyngor Sir Ddinbych yn wahanol i'r Model presennol mewn dwy ffordd. Yn gyntaf, mae'n cynnwys gofyniad fod pob aelod yn mynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad o leiaf unwaith bob tymor. Yn ail, mae'n nodi bod rhaid datgan unrhyw anrhegion neu letygarwch sydd werth

mwy na £25. Fe fabwysiadwyd y ddarpariaeth hon er mwyn atal yr aelodau rhag torri'r Cod yn anfwriadol. Awgrymir cadw'r amrywiadau hyn o'r Cod Enghreifftiol newydd.

4.4 Mae'r Gorchymyn yn newid y Cod Ymddygiad Enghreifftiol yn y ffyrdd canlynol.

4.4.1 Mae paragraff 10(2)(b) yn cael ei hepgor o'r Cod Enghreifftiol. Mae'r paragraff hwn wedi achosi anawsterau yn y gorffennol o ystyried y gwahaniaeth rhwng y bwriad polisi o'i gynnwys a dehongliad llym yr iaith a ddefnyddir yn y paragraff. Gallai dehongliad llym y paragraff, fel y'i geiriwyd, atal aelodau rhag cymryd rhan mewn unrhyw benderfyniad sy'n effeithio ar eu ward tra mai bwriad sylfaenol y polisi oedd cyfyngu ar gwmpas y ddarpariaeth hon ar benderfyniadau a wneir gan gynghorwyr unigol wrth arfer swyddogaethau gweithredol. Mae cael gwared ar y paragraff yn osgoi'r amwysedd hwn.

4.4.2 Mae'r rhwymedigaeth ar aelod i roi gwybod i'r Ombwdsmon am achos posibl o dorri'r Cod yn cael ei dynnu allan. Mae'r gofyniad i roi gwybod i'r Swyddog Monitro am doriad o'r fath yn cael ei gadw.

4.4.3 Mae paragraff 15 o'r cod enghreifftiol yn ymdrin â'r gofrestr buddiannau aelodau ac yn cael ei ddiwygio i egluro bod yn rhaid i unrhyw fuddiant sy'n cael ei ddatgelu am y tro cyntaf gan aelod gael ei gofnodi yn y gofrestr. Mae'r eithriad ar gyfer cynghorwyr tref a chymuned rhag cofrestru buddiannau ariannol penodol ac eraill ymlaen llaw, a restrir ym mharagraff 10(2)(a) y cod, yn cael ei gadw.

4.4.4 Trosglwyddodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) y cyfrifoldeb am gynnal y gofrestr o fuddiannau aelodau cynghorau tref a chymuned o Swyddog Monitro y cyngor sir ar gyfer yr ardal at y "swyddog priodol" ym mhob cyngor tref a chymuned, yn weithredol o 1 Mai 2015. Mae'r newidiadau hyn i'w gweld ym mharagraffau 15(3) a 15(6) yn y Cod Enghreifftiol newydd.

4.5 Yn ogystal, mae Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau Safonau, Ymchwiliadau, Goddefeb ac Atgyfeirio) (Cymru) 2016 (Diwygio) 2016 wedi dod i rym gan y Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus. Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud nifer o ddiwygiadau technegol i reoliadau eraill sy'n ymwneud â'r rhaglen foesebol. Bydd modd i awdurdodau lleol sefydlu cydbwyllgor safonau petaent yn dymuno gwneud hynny. Bydd modd i bwyllgorau safonau ohirio cyhoeddi agendâu sy'n gysylltiedig â'u hystyriaeth o ymchwiliad camymddwyn. Mae hyn yn rhywbeth sydd eisoes yn arfer mewn sawl pwyllgor.

4.6 Mae'r Rheoliadau newydd hefyd yn rhoi pŵer i gyfeirio adroddiad o gamymddwyn i bwyllgor safonau cyngor arall ar gyfer penderfynu a all fod yn ddefnyddiol er mwyn osgoi gwrthdaro buddiannau posibl mewn rhai amgylchiadau. Yn ogystal, cafodd categori cyffredinol o oddefeb ei gyflwyno a fydd yn galluogi pwyllgor safonau i ganiatáu goddefeb os yw o'r farn ei bod yn

briodol o dan yr holl amgylchiadau i wneud hynny, lle nad yw'n bosibl fel arall i wneud addasiadau rhesymol i allu derbyn anabled person. Mae goddefeb a roddir o dan y categori hwn sy'n cael effaith barhaus, yn destun adolygiad blynyddol.

- 4.7 Mae'r Cod Model newydd yn ddarostyngedig i'r amrywiadau y cyfeirir atynt uchod wedi ei gynnwys yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol ar y blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes costau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AoEaG) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AoEaG wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Nid oes angen asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Nid yw'r mater hwn wedi ei adrodd nac wedi ei ymgynghori arno yn unrhyw le arall.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes costau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau uniongyrchol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Erthygl 9.2 Cyfansoddiad y Cyngor.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Y COD YMDDYGIAD AELODAU

RHAN 1 DEHONGLI

1.—(1) Yn y cod hwn —

mae "aelod" ("*member*") yn cynnwys aelod cyfetholedig onid yw'r cyd-destun yn mynnu fel arall;

ystyr "aelod cyfetholedig" ("*co-opted member*"), mewn perthynas ag awdurdod perthnasol, yw person nad yw'n aelod o'r awdurdod ond—

(a) sy'n aelod o unrhyw bwyllgor neu is-bwyllgor i'r awdurdod, neu

(b) sy'n aelod o unrhyw gyd-bwyllgor neu gyd-is-bwyllgor i'r awdurdod, ac sy'n cynrychioli'r awdurdod arno,

ac sydd â'r hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn sydd i'w benderfynu mewn unrhyw gyfarfod o'r pwyllgor neu o'r is-bwyllgor hwnnw;

ystyr "eich awdurdod" ("*your authority*") yw'r awdurdod perthnasol yr ydych chi'n aelod neu'n aelod cyfetholedig ohono;

ystyr "awdurdod perthnasol" ("*relevant authority*") yw—

(a) cyngor sir,

(b) cyngor bwrdeistref sirol,

(c) cyngor cymuned,

(ch) awdurdod tân ac achub a gyfansoddwyd drwy gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo,

(d) awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995;

ystyr "cofrestr o fuddiannau'r aelodau" ("register of members' interests") yw'r gofrestr a sefydlir ac a gedwir o dan adran 81 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000;

ystyr "cyfarfod" ("*meeting*") yw unrhyw gyfarfod —

(a) o'r awdurdod perthnasol,

(b) o unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod perthnasol,

(c) o unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-is-bwyllgor i'r awdurdod perthnasol neu unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-is-bwyllgor o'r fath i unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod, neu

(ch) y mae aelodau neu swyddogion yr awdurdod perthnasol yn bresennol ynddo ac eithrio cyfarfod grŵp gwleidyddol a gyfansoddwyd yn unol â rheoliad 8 o Reoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990,

ac mae'n cynnwys amgylchiadau pan fo aelod o weithrediaeth neu fwrdd neu swyddog sy'n gweithredu ar ei ben ei hun yn arfer un o swyddogaethau awdurdod; ac

ystyr "chi" ("you") yw chi fel aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol.

(2) Mewn perthynas â chyngor cymuned—

(a) ystyr "swyddog priodol" ("proper officer") yw swyddog o'r cyngor hwnnw o fewn ystyr adran 270(3) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972; a

(b) ystyr "pwyllgor safonau" ("standards committee") yw pwyllgor safonau'r cyngor sir neu'r cyngor bwrdeistref sirol sydd â swyddogaethau mewn perthynas â'r cyngor cymuned y mae'n gyfrifol amdano o dan adran 56(1) a (2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

RHAN 2 DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

2.—(1)Ac eithrio pan fo paragraff 3(a) yn gymwys, rhaid i chi gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn —

(a) pa bryd bynnag y byddwch yn cynnal busnes eich awdurdod, neu'n bresennol mewn un o gyfarfodydd eich awdurdod;

(b) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn rôl aelod y cawsoch eich ethol neu eich penodi iddi;

(c) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu fel un o gynrychiolwyr eich awdurdod; neu

(ch) ar bob adeg ac mewn unrhyw gapasiti, mewn cysylltiad ag ymddygiad a nodir ym mharagraffau 6(1)(a) a 7.

(2) Dylech ddarllen y cod hwn ar y cyd â'r egwyddorion cyffredinol a ragnodir o dan adran 49(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 o ran Cymru.

3. Os byddwch wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i wasanaethu —

(a) ar awdurdod perthnasol arall, neu ar unrhyw gorff arall, sy'n cynnwys Bwrdd Iechyd Lleol rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw, gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw; neu

(b) ar unrhyw gorff arall nad oes ganddo god sy'n ymwneud ag ymddygiad ei aelodau, rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran y corff arall hwnnw, gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn, ac eithrio pan yw'n gwrthdaro ag unrhyw rwymedigaethau cyfreithlon eraill y gall y corff hwnnw fod yn ddarostyngedig iddynt neu i'r graddau y mae'n gwrthdaro â'r cyfryw rwymedigaethau.

4. Rhaid i chi —

(a) cyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, eu hil, eu hanabledd, eu cyfeiriadedd rhywiol, eu hoed neu eu crefydd;

(b) dangos parch at eraill ac ystyriaeth ohonynt;

(c) peidio ag ymddwyn fel bwli neu harasio unrhyw berson; a

(ch) peidio â gwneud dim sy'n cyfaddawdu, neu sy'n debygol o gyfaddawdu, didueddrwydd y sawl sy'n gweithio i'ch cyngor neu ar ei ran.

(d) mynychu o leiaf un sesiwn hyfforddi yn ystod pob tymor llawn yn y swydd ar God Ymddygiad yr Aelodau fel y'i darperir gan Swyddog Monitro eich Awdurdod neu unigolyn a enwebir ar ei ran.

5. Rhaid i chi —

(a) peidio â datgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth y byddai'n rhesymol ystyried ei bod o natur gyfrinachol, heb gydsyniad datganedig person a awdurdodwyd i roi cydsyniad o'r fath, neu onid yw'r gyfraith yn mynnu eich bod yn gwneud hynny;

(b) peidio â rhwystro unrhyw berson rhag gweld gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl i'w gweld yn ôl y gyfraith.

6.—(1)Rhaid i chi —

(a) peidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod;

(b) adrodd, p'un ai drwy weithdrefn adrodd gyfrinachol eich awdurdod neu'n uniongyrchol i'r awdurdod priodol, ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall neu gan unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran ac y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn golygu neu'n debygol o olygu ymddygiad troseddol (nad yw at ddibenion y paragraff hwn yn cynnwys tramgwyddau neu ymddygiad y gellir ei gosbi drwy gosb benodedig);

(c) adrodd i swyddog monitro eich awdurdod ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn groes i'r cod ymddygiad hwn;

(ch) peidio â gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wacsaw yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran.

(2) Rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw gais gan swyddog monitro eich awdurdod, neu gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, mewn cysylltiad ag ymchwiliad a wneir yn unol â'u gwahanol bwerau statudol.

7. Rhaid i chi —

(a) yn eich capasiti swyddogol neu fel arall, beidio â defnyddio neu geisio defnyddio eich safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall;

(b) peidio â defnyddio adnoddau eich awdurdod, neu awdurdodi eraill i'w defnyddio—

(i) yn annoeth;

(ii) yn groes i ofynion eich awdurdod;

(iii) yn anghyfreithlon;

(iv) ac eithrio mewn dull a fwriedir i hwyluso neu i ffafrio cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu'r swydd yr ydych wedi eich ethol neu eich penodi iddo neu iddi;

(v) yn amhriodol at ddibenion gwleidyddol; neu

(vi) yn amhriodol at ddibenion preifat.

8. Rhaid i chi —

(a) pan fyddwch yn cyfrannu mewn cyfarfodydd neu'n gwneud penderfyniadau ynghylch busnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, wneud hynny ar sail rhinweddau'r amgylchiadau o dan sylw ac er budd y cyhoedd gan roi sylw i unrhyw gyngor perthnasol a ddarperir gan swyddogion eich awdurdod, ac yn benodol gan —

(i) pennaeth gwasanaeth taledig yr awdurdod;

(ii) prif swyddog cyllid yr awdurdod;

(iii) swyddog monitro'r awdurdod;

(iv) prif swyddog cyfreithiol yr awdurdod (y dylid ymgynghori ag ef pan fo unrhyw amheuaeth ynghylch pw^ er yr awdurdod i weithredu, ynghylch a yw'r cam a arfaethir yn dod o fewn y fframwaith polisi y cytunwyd arno gan yr awdurdod neu os gallai canlyniadau cyfreithiol gweithredu neu fethu â gweithredu gan yr awdurdod gael ôl-ffeithiau pwysig);

(b) rhoi rhesymau dros bob penderfyniad yn unol ag unrhyw ofynion statudol ac unrhyw ofynion rhesymol ychwanegol a osodir gan eich awdurdod.

9. Rhaid i chi —

(a) parchu'r gyfraith a rheolau eich awdurdod sy'n llywodraethu hawlio treuliau a lwfansau mewn cysylltiad â'ch dyletswyddau fel aelod;

(b) osgoi derbyn rhoddion oddi wrth neb, na lletygarwch (ac eithrio lletygarwch swyddogol, megis derbyniad dinesig neu weithio dros ginio, a awdurdodir yn briodol gan eich awdurdod) na buddiannau materol neu wasanaethau i chi eich hun neu i unrhyw berson os byddai gwneud hynny'n eich rhoi o dan rwymedigaeth amhriodol, neu os gallai'n rhesymol ymddangos fel pe bai'n gwneud hynny.

RHAN 3 BUDDIANNAU

Buddiannau Personol

10.—(1) Ym mhob mater rhaid i chi ystyried a oes gennych fuddiant personol, ac a yw'r cod ymddygiad hwn yn ei gwneud yn ofynnol i chi ddatgelu'r buddiant hwnnw.

(2) Rhaid i chi ystyried bod gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef —

(a) os yw'n gysylltiedig â'r canlynol, neu'n debygol o effeithio arnynt —

(i) unrhyw gyflogaeth yr ydych yn ymgymryd â hi neu fusnes yr ydych yn ei redeg;

(ii) unrhyw berson sy'n eich cyflogi neu sydd wedi eich penodi, unrhyw ffyrn yr ydych yn bartner ynddi neu unrhyw gwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl;

(iii) unrhyw berson, ac eithrio eich awdurdod, sydd wedi rhoi taliad i chi mewn cysylltiad â'ch ethol neu mewn cysylltiad ag unrhyw dreuliau a dynnwyd gennych wrth i chi gyflawni eich dyletswyddau fel aelod;

(iv) unrhyw gorff corfforaethol y mae ganddo le busnes neu dir yn ardal eich awdurdod, ac y mae gennych chi fuddiant llesiannol mewn dosbarth o warannau sydd gan y corff hwnnw ac sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £25,000 neu un ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;

(v) unrhyw gontract am nwyddau, gwasanaethau neu waith neu weithfeydd a wnaed rhyngoch chi, rhwng ffym yr ydych yn bartner ynddi, neu rhwng cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu rhwng corff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod a'ch awdurdod;

(vi) unrhyw dir y mae gennych fuddiant llesiannol ynddo ac sydd yn ardal eich awdurdod;

(vii) unrhyw dir y mae eich awdurdod yn landlord arno ac y mae ffym yr ydych yn bartner ynddi, cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu gorff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod yn denant arno;

(viii) unrhyw gorff yr ydych wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(ix) unrhyw —

(aa) awdurdod cyhoeddus neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus;

(bb) cwmni, cymdeithas ddiwydiannol a darbodus, elusen, neu gorff arall a chanddo ddibenion elusennol;

(cc) corff y mae dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus ymhlith ei brif ddibenion;
(chch)undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu

(dd) clwb preifat neu gymdeithas breifat sy'n gweithredu o fewn ardal eich awdurdod,

yr ydych yn aelod ohono neu ohoni neu mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo neu ynddi;

(x) unrhyw dir yn ardal eich awdurdod y mae gennych drwydded (ar eich pen eich hun neu ar y cyd ag eraill) i'w feddiannu am 28 o ddiwrnodau neu fwy;

[Nodyn: Mae is-baragraff (b) wedi ei hepgor.]

(c) pe byddai'n rhesymol ystyried penderfyniad arno yn benderfyniad a fyddai'n effeithio —

(i) ar eich llesiant neu eich sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person yr ydych yn byw gydag ef, neu unrhyw berson y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef;

(ii) ar unrhyw gyflogaeth yr ymgwymerir â hi neu fusnes a redir gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i);

(iii) ar unrhyw berson sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi'r cyfryw bersonau ag a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i), unrhyw ffyrm y mae'r cyfryw bersonau'n bartneriaid ynddi, neu unrhyw gwmni y maent yn gyfarwyddwyr arno;

(iv) ar unrhyw gorff corfforaethol y mae gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) fuddiant llesiannol mewn dosbarth o warannau sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £5,000; neu

(v) ar unrhyw gorff a restrir ym mharagraffau 10(2)(a)(ix)(aa) i (dd) y mae personau a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo,

a hynny i raddau mwy—

(aa) yn achos awdurdod â dosbarthiadau etholiadol neu wardiau, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn y dosbarth etholiadol neu'r ward, yn ôl y digwydd, y bydd y penderfyniad yn effeithio arnynt; neu

(bb) ym mhob achos arall, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, o bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn ardal yr awdurdod.

Datgelu Buddiannau Personol

11.—(1) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid i chi ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.

(2) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn gwneud —

(a) cynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod ynghylch y busnes hwnnw, dylech gynnwys manylion am y buddiant hwnnw yn y gyfathrebiaeth ysgrifenedig; neu

(b) cynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod dylech ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg i chi fod gennych fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff 14(1)(b) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch wedi gwneud penderfyniad wrth arfer un o swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd, rhaid i chi mewn perthynas â'r busnes hwnnw sicrhau bod unrhyw ddatganiad ysgrifenedig ynghylch y penderfyniad hwnnw'n cofnodi bodolaeth a natur eich buddiant.

(4) Rhaid i chi, mewn cysylltiad â buddiant personol nas datgelwyd eisoes, cyn cyfarfod neu'n syth ar ôl diwedd cyfarfod pan ddatgelir y buddiant yn unol ag is-baragraff 11(1), roi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod yn unol ag unrhyw ofynion a nodir gan swyddog monitro eich awdurdod, neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod o bryd i'w gilydd ond, rhaid cynnwys o leiaf —

(a) manylion am y buddiant personol;

(b) manylion am y busnes y mae'r buddiant personol yn gysylltiedig ag ef; ac

(c) eich llofnod.

(5) Pan fydd eich swyddog monitro wedi cytuno bod yr wybodaeth sy'n ymwneud â'ch buddiant personol yn wybodaeth sensitif, yn unol â pharagraff 16(1), mae eich rhwymedigaethau o dan y paragraff 11 hwn i ddatgelu'r cyfryw wybodaeth, p'un ai ar lafar neu'n ysgrifenedig, i'w disodli gan rwymedigaeth i ddatgelu bodolaeth buddiant personol ac i gadarnhau bod eich swyddog monitro wedi cytuno bod y cyfryw fuddiant personol o natur gwybodaeth sensitif.

(6) At ddibenion is-baragraff (4), dim ond os bod hysbysiad ysgrifenedig wedi ei ddarparu yn unol â'r cod hwn ers y dyddiad diwethaf pryd yr etholwyd chi, y penodwyd chi neu yr enwebwyd chi'n aelod o'ch awdurdod y bernir bod buddiant personol wedi ei ddatgelu eisoes.

(7) At ddibenion is-baragraff (3), os na ddarperir hysbysiad ysgrifenedig yn unol â'r paragraff hwnnw bernir na fyddwch wedi datgan buddiant personol yn unol â'r cod hwn.

Buddiannau sy'n Rhagfarnu

12.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os bydd y buddiant yn un y bydd yn rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch buddiant cyhoeddus.

(2) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), nid ystyrir bod gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os bydd y busnes hwnnw—

(a) yn gysylltiedig—

(i) ag awdurdod perthnasol arall yr ydych hefyd yn aelod ohono;

(ii) ag awdurdod cyhoeddus arall neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus lle yr ydych mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol;

(iii) â chorff yr ydych wedi cael eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(iv) â'ch rôl fel llywodraethwr ysgol (os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod) oni bai bod y busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol yr ydych yn un o'i llywodraethwyr;

(v) â'ch rôl fel aelod o Fwrdd Iechyd Lleol os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(b) yn gysylltiedig:

(i) â swyddogaethau tai eich awdurdod os oes gennych denantiaeth neu les gyda'ch awdurdod, ar yr amod nad oes arnoch i'ch awdurdod ôl-ddyledion rhent o fwy na deufis, ac ar yr amod nad yw'r swyddogaethau hynny'n ymwneud yn arbennig â'ch tenantiaeth neu â'ch les;

(ii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â phrydau ysgol, cludiant a threuliau teithio, os ydych chi'n warchodwr, yn rhiant, yn fam-gu neu'n nain neu'n dad-cu neu'n daid, neu os oes gennych gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn adran 3 o Deddf Plant 1989) dros blentyn sy'n cael addysg lawnamser, onid yw'r busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol y mae'r plentyn hwnnw'n ei mynychu;

(iii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â thâl salwch statudol o dan Ran XI o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992, os ydych yn cael, neu os oes gennych hawl i gael, taliad o'r fath gan eich awdurdod;

“(iv) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â lwfans neu daliad a wneir yn unol â darpariaethau Rhan 8 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, neu lwfans neu bensiwn a ddarperir o dan adran 18 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;

(c) yn gysylltiedig â'ch rôl fel cynghorydd cymunedol mewn perthynas â grant, benthyciad neu fath arall ar gymorth ariannol a wnaed gan eich cyngor cymuned i gyrff cymunedol neu wirfoddol hyd at uchafswm o £500.

(3) Nid yw'r esemptiadau yn is-baragraff (2)(a) yn gymwys os yw'r busnes yn gysylltiedig â dyfarnu ar unrhyw gymeradwyaeth, cydsyniad, trwydded, caniatâd neu gofrestrriad.

Pwyllgorau Trosolygu a Chraffu

13. Bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes sydd gerbron un o bwyllgorau trosolygu a chraffu eich awdurdod (neu un o is-bwyllgorau pwyllgor o'r fath)—

(a) os bydd y busnes hwnnw'n gysylltiedig â phenderfyniad a wnaed (p'un a gafodd ei weithredu ai peidio) neu gam a gymerwyd gan weithrediaeth, bwrdd, neu un arall o bwyllgorau, is-bwyllgorau, cyd-bwyllgorau neu o gyd-is-bwyllgorau eich awdurdod; a

(b) os oeddech chi, ar yr adeg pan wnaed y penderfyniad neu pan gymerwyd y cam, yn aelod o'r weithrediaeth, y bwrdd, y pwyllgor, yr is-bwyllgor, y cyd-bwyllgor neu'r cyd-is-bwyllgor a grybwyllir yn is-baragraff (a) a'ch bod chi'n bresennol pan wnaed y penderfyniad hwnnw neu pan gymerwyd y cam hwnnw.

Cyfrannu mewn Perthynas â Datgelu Buddiannau

14.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (2A), (3) a (4), os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ollyngiad gan bwyllgor safonau eich awdurdod —

(a) ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal—

(i) pan fo is-baragraff (2) yn gymwys, yn syth ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes ddod i ben a beth bynnag cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn bresennol ar gyfer y cyfryw ystyriaeth ai peidio; neu

(ii) mewn unrhyw achos arall, pa bryd bynnag y daw i'r amlwg bod y busnes hwnnw'n cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;

(b) peidio ag arfer swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd mewn perthynas â'r busnes hwnnw;

(c) peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw;

(ch) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) mewn perthynas â'r busnes hwnnw; a

(d) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu rhaid i chi roi'r gorau ar

unwaith i wneud y cyfryw gynrychioliadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

(2) Os oes gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef cewch fod yn bresennol mewn cyfarfod ond dim ond er mwyn gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes, ar yr amod y caniateir hefyd i'r cyhoedd fod yn bresennol yn y cyfarfod i'r un diben, p'un ai o dan hawl statudol neu fel arall.

(2A) Os oes gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef cewch gyflwyno cynrychioliadau ysgrifenedig i gyfarfod sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw, ar yr amod y caniateir i'r cyhoedd fod yn bresennol yn y cyfarfod at y diben o wneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes, pa un ai o dan hawl statudol neu fel arall.

(2B) Pan fyddwch yn cyflwyno cynrychioliadau ysgrifenedig o dan is-baragraff (2A), rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw weithdrefn y caiff eich awdurdod ei fabwysiadu ar gyfer cyflwyno cynrychioliadau o'r fath.

(3) Nid yw is-baragraff (1) yn eich rhwystro rhag bod yn bresennol a chyfrannu mewn cyfarfod

—
(a) os gofynnir i chi fod yn bresennol mewn cyfarfod pwyllgor trosolwg neu graffu, gan y cyfryw bwyllgor ac yntau'n arfer ei bwerau statudol; neu

(b) os oes gennych y fantais o fod gollyngiad wedi ei roi i chi ar yr amod—

(i) eich bod yn datgan yn y cyfarfod eich bod yn dibynnu ar y gollyngiad; a

(ii) eich bod, cyn y cyfarfod neu'n syth ar ôl i'r cyfarfod orffen, yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod a bod hwnnw'n cynnwys —

(aa) manylion y buddiant sy'n rhagfarnu;

(bb) manylion y busnes y mae'r buddiant sy'n rhagfarnu'n gysylltiedig ag ef;

(cc) manylion y gollyngiad a'r dyddiad pryd y'i rhoddwyd; a

(chch) eich llofnod.

(4) Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu a'ch bod yn gwneud cynrychioliadau ysgrifenedig neu lafar i'ch awdurdod gan ddibynnu ar ollyngiad, rhaid i chi ddarparu manylion am y gollyngiad o fewn unrhyw gynrychioliad ysgrifenedig neu lafar o'r fath ac, yn yr achos olaf hwn, rhaid i chi ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer eich awdurdod o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

RHAN 4 COFRESTR BUDDIANNAU AELODAU

Cofrestru Buddiannau Personal

15.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (4), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl—

(a) i god ymddygiad eich awdurdod gael ei fabwysiadu neu i ddarpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol hwn gael eu cymhwyso i'ch awdurdod; neu

(b) i chi gael eich ethol neu eich penodi i swydd (os digwydd hynny'n ddiweddarach),

gofrestru eich buddiannau personol, os ydynt yn dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 10(2)(a), yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(2) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (4), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw fuddiant personol newydd sy'n dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 10(2)(a), gofrestru'r buddiant personol newydd hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(3) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (4), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw newid i fuddiant personol a gofrestrwyd sy'n dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 10(2)(a), gofrestru'r newid hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod, neu, yn achos cyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod.

(4) Nid yw is-baragraffau (1), (2) a (3) yn gymwys i wybodaeth sensitif a benderfynir yn unol â pharagraff 16(1).

(5) Nid yw is-baragraffau (1) a (2) yn gymwys os ydych yn aelod o awdurdod perthnasol sy'n gyngor cymuned pan fyddwch yn gweithredu yn eich capasiti fel aelod o awdurdod o'r fath.

(6) Pan fyddwch yn datgelu buddiant personol yn unol â pharagraff 11 am y tro cyntaf, rhaid i chi gofrestru'r buddiant personol hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod, neu, yn achos cyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod.

Gwybodaeth sensitif

16.—(1) Os byddwch yn ystyried bod yr wybodaeth sy'n ymwneud ag unrhyw un neu rai o'ch buddiannau personol yn wybodaeth sensitif, a bod swyddog monitro eich awdurdod yn cytuno, nid oes angen i chi gynnwys yr wybodaeth honno pan fyddwch yn cofrestru'r buddiant hwnnw, neu, yn ôl y digwydd, newid i'r buddiant o dan baragraff 15.

(2) Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi ddod yn ymwybodol o unrhyw newid yn eich amgylchiadau sy'n golygu nad yw gwybodaeth sydd wedi ei heithrio o dan is-baragraff (1) mwyach yn wybodaeth sensitif, hysbysu swyddog monitro eich awdurdod, neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod gan ofyn am i'r wybodaeth gael ei chynnwys yng nghofrestr buddiannau aelodau eich awdurdod.

(3) Yn y cod hwn, ystyr "gwybodaeth sensitif" ("*sensitive information*") yw gwybodaeth y mae ei rhoi ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd yn creu, neu'n debygol o greu, risg ddifrifol y gallech chi neu berson sy'n byw gyda chi fod yn destun trais neu fygythion.

Cofrestru Rhoddion a Lletygarwch

17. Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi gael unrhyw rodd, lletygarwch, buddiant materol neu fantais faterol, sy'n fwy na gwerth £25, ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod, neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod yn nodi bodolaeth a natur y rhodd honno, y lletygarwch hwnnw, y buddiant materol hwnnw neu'r fantais faterol honno.
